دکتور محمد ایمل ۲۰۱۸/۰۹/۲۰

د عاشورا حقیقت

د اسلامي تاريخ له لحاظه د کال لومړی مياشتي ته "محرم" ويل کيږي. د دغي مياشتي يادونه الله تعالی د نورو مياشتو په لړ کې د توبې په سورة کې داسي کړې ده:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَات وَالأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ (سورة التوبة :۳۶)
"حقيقت دادی چې دمياشتو شمېر له هم هغي ورځي نه چې الله تعالی اسمانونه اوځمکه پيداکړي وه، دالله په ليکنه کې هم هغه دوولس دي اوله هغو څخه څلور مياشتي حرامي دي".

له دغو څلورو حرامو مياشتوڅخه دريمه د محرم مياشت ده. د قرآن کريم د همدې آيت تفسير له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه داسي رانقل شوی دی: "کال دوولس مياشتي دی، څلور له هغو څخه حرامي دي، درې يو له بل وروسته دي، ذوالقعدة، ذوالحجة ، محرم او څلورمه د رجب مياشت ده ".او کماقال عليه السلام.

د دغي ټولی مياشتي روژې نيول بې شمېره ثوابونه لري او د رمضان له مياشتي وروسته ددغي مياشتي د روژو ثوابونه زيات دي لکه څنګه چې ابو هريرة رضی الله تعالی عنه روايت کوي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "دروژې له مياشتي وروسته دالله دمياشتي محرم غوره روژې دي."(رواه مسلم ۱۹۸۲)په حديث شريف کې ديادي مياشتي د زيات فضيلت او تعظيم له امله دهغې نسبت د الله تعالی لورته شوی دی او د"الله مياشت محرم"ياده شوی ده. په همدې مبارکه مياشت کې الله تعالی موسی عليه السلام اوبني اسرائيلو ته له فرعون څخه نجات ورپه برخه کړ او هغه يې غرق کړ.

په دغه مياشت کې يوه ورځ ډېره مشهوره ده چې د عاشوراء ورځ ورته ويل کيږي، او ددې مياشتي لسمه نېټه ده. عاشوراء دعربي لفظ له عاشر څخه اخيستل شوی دی اوعاشر لسمي نيټي ته ويل کی.ي نو دعاشر له مناسبته دغه ورځ هم د عاشوراء په نامه ياديږي. همدغه به ددنيا اخري ورځ وي اوپه دغه ورځ به قيامت واقع شي د ځينو عالمانو په نظر خو والله علم. دعاشوراء په ورځ يوه بله ستره فاجعه د رسول الله صلی الله عليه وسلم دلمسي حضرت حسين بن علی رضی الله تعالی شهادت هم واقع شوی دی خو تر دی غمجني واقعي ډير بنه او د خير واقعات هم شوي علامه عينی په شرح د بخاری ۱۱/ ۱۶۷ کې ليکي چې الله رب العلمين پدغه ورځ نور پيغمبرانو ته عزتونه ورکړي دي لکه:

۱ - نوح عليه السلام ته د غرقـيدلو نه خلاصی ۲:- موسـی عليه الســلام ته د غرقــيدلو او فرعون څخه خلاصی

۳ -: یونس علیه الســلام ته خلاصی د کب د خیټي او د دریاب څخه

۴ -: د ادم علیه الســـلام توبه پکي قبـوله شــوي ۵:- یوســـف علیه الســـلام الله د کوهی څخه داپورته کړو .

۶ -: د عیسی علیه السـلام پیدابښت او اســمان ته پورته کیدل پکي شویدي

۷ -: ابــراهیم علیه الســلام پدغه ورځ پیداشــوي ۸:- په داؤد علیه الســلام توبه او رحمت پکي راغلي دي

۹ -: یعقــوب علیه الســلام ته د ســترګو نظر پوره شو

۱۰ -: محمد صلی الله علیه وسلم ته بدغه ورځ د معافی اعلان وشو بیا عینی لیکي په ۱۱/ ۱۶۷ کي چي ادریـس علیه السلام پدغه ورځ اسـمان ته پورته شویدي

۱۲ -: د ایوب علیه السـلام مرض الله (ج) لري کړو

۱۳:- ســلیمان علیه الســلام ته ئي بادشــاهی ورکړیده.

دعاشورا ء سره په عامه توګه په عربي کتابونو کي تاسوعاء هم یادیږي چي له عاشوراء څخه وړاندي ورځي او دمحرم د میاشتي نهمي نیتي ته ویل کیږي. په سابقه امتونو کي دعاشوراَء د ورځي روژه فرض وه، خو پر دې امت چي کله الله تعالی د رمضان دمیاشتي روژې فرض کړې نو دعاشوراء دروژې فرضیت ساقط شو. دعاشوراء د ورځي روژه زیات ثواب لري اوپه احادیثو کي یي زیات فضیلت راغلی دی . لکه څنګه چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي : زه له الله تعالی څخه داهیله لرم چي دعاشوراء د ورځي روژه به دسابقه کال د ټولو ګناهونو دبخښني سبب وګرځي. (رواه مسلم ۱۹۷۶) دا دالله تعالی له فضل او مهربانی پرته هیڅ نشي بلل کېدای چي صرف د یوې ورځي په روژه نیولو سره دي ټول کال ګناهونه را وبخښي.

د دومره ستر فضیلت تر څنګ د دغي ورځي روژه نیول سنت هم ده او رسول الله صلی الله علیه وسلم نیولي ده. لکه په صحیحینو کي له حضرت معاویة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چي رسول الله علیه وسلم وفرمایل: دا د عاشوراء ورځ ده او روژه یي پرتاسي فرض کړل شوې نه ده ، زه دا روژه نیسم، له تاسي څخه چي د چا خوښه وي ودې نیسي او د چاچي خوښه وي افطار دي وکړي." دا چي رسول الله صلی الله علیه وسلم دا روژه نیولي ده نو ځکه سنت ده.

د دغي ورځي روژه باید څنګه ونیول شي، یعني یوازي باید ونیول شي او که وړاندي یا وروسته بله روژه هم ورسره اضافه کړل شي، په اړه یي دعبدالله ابن عباس رضی الله تعالی عنه روایت را اخلو، هغه فرمایي کله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم دعاشوراء د ورځي روژه ونیول او دهغي دنیولو امر یي وکړ، نوصحابه کرامو ورته وویل: ای د الله رسوله ! دا هغه ورځ ده چي یهود او نصاری یي تعظیم کوي او درنه یي لمانځي . نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: راتلونکی کال به ان شاءالله دنهم روژه هم ورسره ونیسو ". ابن عباس رضی الله تعالی فرمایي راتلونکی کال دغه ورځ رانغله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم له نړۍ څخه رحلت وکړ. (رواه مسلم ۱۹۱۶) علماء لیکي چي یهودو به هم په دغه ورځ روژه نیول، نویوازي ددغي ورځي د روژې په نیولو کي دیهودو سره مشابهت راځي ،ځکه علماء فرمایی چي دنهم او لسم دواړو روژه نیول مستحب دي له دې امله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم دلسم روژه ونیول او دنهم د روژې نیت یي وکړ. همدې ته په بل حدیث کي داسي اشاره شوې ده کوم چي امام احمد

له عبدالله بن عباس رضی الله تعالی څخه روایت کوې چې هغه وفرمایل: د یهودو مخالفت وکړئ، له عاشورآء څخه یوه ورځ وړاندي یا وروسته روژه ونیسئ.

شیخ ابن عثیمین رحمه الله فرمایي : علماء کرامو د عاشوراء د روژو درې حالتونه ذکر کړي دي:

لومړی : له عاشورآء څخه یوه ورځ وړاندي او یا وروسته روژه نیول.

دوهم : صرف دعاشوراء روژه نیول.

دریم : له عاشورآء څخه وړ اندي او وروسته ددواړو ورځو روژه ورسره نیول. بهتره داده چې یوه ورځ وړاندي او یوه ورځ وروسته روژه ورسره ونیول شي، بیا غوره صورت دادی چې دنهمي او لسمي ورځې روژه ونیول شي. دریم غوره صورت دادی چې دلسمي او یوولسمي نیتې روژه ونیول شي کنه نو بیا دي دلسمي نېټې روژه ونیسي او یوازي ددغي ورځې د روژې په نیولو کې کوم ډول کراهت نشته.

ځیني خلګ پردې نظریه وي چې په دغه ورځ پرخپلو اولادونو پراخي راوستل ددې لامل ګرځي چې ټول کال دي ورباندي پراخي وي ، داهیڅ حقیقت نه لري اونه یې په کوم حدیث او یا اثر کې ثبوت شته . شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله فرمایي: دشوراء په ورځ پر اهل اوعیال پراخي راوستل او دا اعتقاد لرل چې څوک چې داسي وکړي، الله تعالی به ټول کال پراخي ورپه برخه کړي اوله دې حدیث څخه استدلال کوي: پرخپلو اولادونو په عاشوراء کې پراخي راولئ،څوک چې پرخپلو اولادونو په دغه ورځ پراخي راولي، الله تعالی به ټول کال پرهغه پراخي راولي. دا یو اوږد موضوعي حدیث دی اوپر رسول الله صلی الله علیه وسلم دروغ تړل شوي دي. علامه سیوطي رحمه الله فرمایي چې د دې حدیث هیڅ ثبوت نشته. داکتر محمد ایمل – سدنی